

4424
GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS-NIEUW-GUINEA

DIENST VAN BINNENLANDSE ZAKEN
KANTOOR VOOR BEVOLKINGSZAKEN

P 9644
15-7-61

GEHEIM/PERSOONLIJK

Aan:

de wd. Gouverneur van
Nederlands-Nieuw-Guinea,
HOLLANDIA

c.c. Directeur Binnenlandse Zaken
(met bijlage)

Uw kenmerk

Uw brief van

Ons kenmerk

Datum

Bijlage: 1

Hollandia, 7 juli 1961.

Onderwerp "Papoea-Elite en Politieke
Partijen".

1. Ik heb de eer UHoogEdelGestrenge hierbij aan te bieden nevensgaand rapport (deel I) "Papoea-Elite en Politieke Partijen" van de wetenschappelijk ambtenaar G.W. Grootenhuis (afgesloten juni 1961).
Het betreft hier een onderzoek naar de snel opkomende moderne Papoea elite in de drie voornaamste stedelijke centra Hollandia, Manokvari en Biak. Door de geaccelleerde politieke ontwikkeling tekent deze moderne elite zich het duidelijkst af in het politieke vlak. Door de recente politieke ontwikkeling wordt op deze groep, waarvan in dit stadium de contouren nog slechts vaag waarneembaar zijn, een beroep gedaan om zich te hezinnen op de problemen welke bepalend zijn voor de toekomst van Nederlands-Nieuw-Guinea.
De snelle ontwikkeling op alle terreinen, de versnelde kadervorming, welke een snelle groei van een moderne elite impliceert, de politieke activiteiten gestimuleerd door het werk van de Nieuw-Guinea-Raad, deden de behoefte gevoelen aan een beter inzicht in hetgeen er in en buiten de politieke partijen leefde onder hen, die tot de moderne Papoea elite, hoe weinig onlijnd deze groep in het huidige stadium ook moge zijn, gerekend kunnen worden.
Hoewel van de Afrikaanse gebieden elite-studies bekend zijn, is voor het Pacific gebied een dergelijke studie - met name die over de inheemse politieke elite - een unicum.
Hoewel het rapport in zijn huidige vorm niet geschikt is voor publikatie, zoude i.v.m. de belangstelling, welke voor dit onderwerp zeker in Nederland bestaat, in overweging kunnen worden genomen het in omgewerkte vorm te publiceren.

Zoals U bekend zal zijn, is dit in 1957 ook geschied met het door het Kantoor voor Bevolkingszaken ingestelde onderzoek naar de invloed van de film op de Papoea, dat werd uitgegeven onder de titel "Papoea en Film".

Het ligt in de bedoeling in dit onderzoek ook Seroei en eventueel Sorong te betrekken, waarvan de resultaten in een tweede deel zullen worden verwerkt. Zonder althans Seroei, dat in de politieke ontwikkeling een aparte plaats inneemt, kan deze studie nog niet als afgesloten worden beschouwd.

2. De resultaten van dit onderzoek zijn vooral gebaseerd op de interview-methodiek, terwijl een kleiner gedeelte der gegevens werd verkregen door opstellen van PMS- en Kweekschool leerlingen alsmede cursisten van de DGZ-opleidingen te Hollandia. In totaal vonden interviews - variërend tussen een half uur en 5 uren - plaats met 123 personen, waarvan 81 leden van politieke partijen waren. Het aantal opstellen bedroeg 32.

In de eerste helft van het rapport (p. 6 - 73) zijn de niet zelden ook binnen eenzelfde partij zeer uiteenlopende ideeën der leden van politieke partijen weergegeven, terwijl in de tweede helft de standpunten tegenover politieke en andere problemen van de meer ontwikkelde buiten de politieke groeperingen vermelding vinden (p. 73 - 102).

3. Door de bijzonder grote uiteenlopendheid van ideeën binnen deze twee groeperingen is het bijzonder moeilijk om na deze studie tot algemene conclusies - laat staan aanbevelingen - te komen, niet in het minst ook omdat persoonlijke en groeps-tegenstellingen hierin zo'n belangrijke rol spelen. Deze onderlinge verdeeldheid is kenmerkend voor een maatschappij in wording, die nog dicht bij de traditionele samenleving in het kleine groepsverband staat. Door de snelle politieke ontwikkeling is men zich van de noodzaak van veranderingen op dit punt zeer bewust (pag. 71, 80, 87, 95), terwijl het als een belangrijke taak van het gouvernement gezien wordt hieraan leiding te geven (pag. 101-102). In verband hiermede komt het belang van de morele kant van de vorming van de toekomstige gezagsdragers duidelijk naar voren (pag. 55, 69-70, 76, 85).

Op enkele belangrijke punten, die na bestudering van dit moeilijke onderzoek naar voren treden, welke van direct praktisch belang zijn, zij het mij vergund Uw aandacht te verzoeken.

- a. De opinievorming onder de moderne Papoea elite, welke leeft op het raarvlak van de moderne en de eigen wereld, voltrekt zich bij velen grotendeels in een geestelijk isolement. Omtrent hetgeen zich in de buitenwereld afspeelt, heeft men zich slechts vage ideeën gevormd, of dringt niet tot hen door.

Door het gebrek aan contacten met meer ontwikkelde en de moderne wereld, worden oordien gevormd niet zelden gebaseerd op zuiver persoonlijke ervaringen of tracht men door zelfstudie, waarbij men door onvoldoende vooropleiding niet zelden tot de meest bizarre interpretaties komt, zijn algemene kennis te vergroten. Een treffend voorbeeld is hiervan gegeven op pag. 10-11 (l'etat c'est Kasisipo).

Er is een grote behoefte aan eenvoudige literatuur op politiek en sociaal-economisch gebied (pag. 27) en meer onderling contact (pag. 87).

Gesprekscentra, gemengde studieclubs, zoals die het zoveel voortvarenheid door het WAV worden georganiseerd en grotere verspreiding van eenvoudige volkslektuur-boekjes over de vele vna-stukken, die bij de gesprekken met de geïnterviewden naar voren zijn gekomen, kunnen naar verwacht worden in deze situatie verbetering brengen. Naast de verkoop van boeken, ware de instelling van een uitleenbibliotheek te overwegen (pag. 27 en 37-38).

- b. Uit vele interviews is gebleken, dat men in het huidige stadium nog afwijzend staat tegenover politieke activiteiten. Ongetwijfeld zullen persoonlijke tegenstellingen en wantrouwen jegens leidendes Papoea politici hierin een belangrijke rol spelen, doch tekenend is toch wel een opvatting als die van het bestuur van de KUE (Sentani), dat het instemming de instelling van de Nieuw-Guinea-land begroette, doch afwijzend staat tegenover de oprichting van politieke partijen, omdat men niet zeker is of het Gouvernement wel achter deze ontwikkeling staat (pag. 63). Vooral door jongere Papoea bestuursambtenaren worden de revaren van de politieke ontwikkeling naar voren gebracht. Men begrijpt niet waarom het "onontwikkelde volk" aangemoedigd wordt om kritiek op het Gouvernement uit te oefenen, terwijl het volk te "dom" is om rechtvaardige kritiek uit te oefenen (pag. 35). Persoonlijke kennismaking met het werk van de Nieuw-Guinea-Raad en politieke voorlichting zal ook hier verhelderend kunnen werken.

Door de politieke ontwikkeling is wel het zelfbewustzijn sterk gestimuleerd en daarmee een kritische houding t.o.v. het Gouvernement. Vooral m.b.t. huisvesting (pag. 25, 37, 93), salaris (pag. 40, 73, 93), (vak)opleidingen (pag. 25, 76, 77, 85, 69, 100) en economische ontwikkeling in het algemeen (pag. 44, 45, 69, 87, 88, 95, 96). Bij voortdurende incongruentie tussen politieke en economische ontwikkeling wordt vervreemding tussen Gouvernement en volk gevreesd (pag. 69).

[kopie van bewerker]

Door het gebrek aan contacten met meer ontwikkelden in de moderne wereld, worden opinies gevormd niet zelden gebaseerd op zuiver persoonlijke ervaringen of tracht men door zelfstudie, waarbij men door onvoldoende vooropleiding niet zelden tot de meest bizarre interpretaties komt, zijn algemene kennis te vergroten. Een treffend voorbeeld is hiervan gegeven op pag. 10-11 (L'état c'est Kaisiepo). Er is een grote behoefte aan eenvoudige literatuur op politiek en sociaal-economisch gebied (pag. 27) en meer onderling contact (pag. 87).

Gesprekscentra, gemengde studieclubs, zoals die met zoveel voortvarendheid door het HABV worden georganiseerd en grotere verspreiding van eenvoudige volkslektuur-boekjes over de vele vraagstukken, die bij de gesprekken met de geïnterviewden naar voren zijn gekomen, kunnen naar verwacht mag worden in deze situatie verbetering brengen. Naast de verkoop van boeken, ware de instelling van een uitleenbibliotheek te overwegen (pag. 27 en 37-38).

b. Uit vele interviews is gebleken, dat men in het huidige stadium nog afwijzend staat tegenover politieke activiteiten. Ongetwijfeld zullen persoonlijke tegenstellingen en wantrouwen jegens leidende Papoea-politici hierin een belangrijke rol spelen, doch tekenend is toch wel een opvatting als die van het bestuur van de KUE (Sentani), dat met instemming de instelling van de Nieuw-Guinea-Raad begroette, doch afwijzend staat tegenover de oprichting van politieke partijen, omdat men niet zeker is of het Gouvernement wel achter deze ontwikkeling staat (pag. 63). Vooral door jongere Papoea bestuursambtenaren worden de gevaren van de politieke ontwikkeling naar voren gebracht. Men begrijpt niet waarom het "onontwikkelde volk" aangemoedigd wordt om kritiek op het Gouvernement uit te oefenen, terwijl het volk te "dom" is om rechtvaardige kritiek uit te oefenen (pag. 85). Persoonlijke kennis met het werk van de Nieuw-Guinea-Raad en politieke voorlichting zal ook hier verhelderend kunnen werken.

Door de politieke ontwikkeling is wel het zelfbewustzijn sterk gestimuleerd en daarmee een kritische houding t.o.v. het Gouvernement. Vooral m.b.t. huisvesting (pag. 25, 37, 93), salaris (pag. 40, 73, 93), (vak)opleidingen (pag. 25, 76, 77, 83, 89, 100) en economische ontwikkeling in het algemeen (pag. 44, 45, 69, 87, 88, 95, 96). Bij voortdurende incongruentie tussen politieke en economische ontwikkeling wordt vervreemding tussen Gouvernement en volk gevreesd (pag. 69).

- c. Uit de diverse vraaggesprekken is wel gebleken, dat bij velen grote onzekerheid bestond over de inhoud van het begrip "zelfbestuursrecht", waaromtrent overigens ook in kringen der Verenigde Naties geen consensus bestaat. Het is met het oog op toekomstige politieke ontwikkelingen wel zaak, dat duidelijk wordt gesteld, dat een uitspraak van de Nieuw-Guinea-Raad daarover niet direct zelfstandigheid of het noemen van een streefdatum daarvoor behoeft in te houden. Algemeen is gebleken, dat, buiten de kleine kring van de PARNA-bestuursleden, het noemen van het jaar 1970 onzekerheid, verwarring en wantrouwen heeft verwekt. Door een informant worden de andere politieke partijen dan ook gezien als reacties op de PARNA, welke politieke partij, ofschoon buiten Hollandia de meeste belangstelling genietend, tevens de partij is over de bedoelingen waarvan men het meest in het duister tast.
- d. De houding jegens de Nederlandse overheid wordt, naar uit de resultaten van het onderzoek is gebleken, vooral bepaald door drie factoren:
1. de materiële vooruitgang, waaraan men deel wil hebben;
  2. de verwachtingen, die men van de Nederlanders in het algemeen heeft;
  3. de persoonlijke ervaringen met Nederlanders.

De materiële vooruitgang sinds de instelling van een zelfstandig Gouvernement in 1949 is evident. Bij de verwachtingen zijn vooral onderwijs en economische ontwikkeling belangrijke factoren. Er is dikwijls een irreeel vooruitgangsoptimisme, waardoor de economische problemen schuil gaan achter het probleem van onderwijs en opleidingen. "Als er maar eenmaal opleidingen zijn, komt de economie vanzelf" (pag. 105).

Bij de persoonlijke ervaringen spelen vermeende rassendiscriminatie op het gebied van inpassing en salariering, huisvesting, levensstandaard, onderwijsmogelijkheden, persoonlijke behandeling, een belangrijke rol.

Door de politieke ontwikkeling is het besef te behoren tot de vooraanstaanden van de eigen maatschappij zeer gestimuleerd, doch daarmee tegelijkertijd door de ondergeschikte positie in het dagelijks werk, het besef te behoren tot de onderlaag van de Westerse maatschappij. Zelfs Jouwe, gehuwd met een Nederlandse vrouw, klaagde tot voor kort (nl. vóór zijn verkiezing tot Nieuw-Guinea-Raadslid), dat hij en zijn vrouw slechts bij een enkele familie in Noordwijk welkom waren.

De situatie wordt nog gecompliceerder, doordat de meesten van hen door hun positie in de lagere rangen bij overheid of particulier bedrijf dagelijks in aanraking komen met (Indische) Nederlanders, die niet altijd voldoende begrip tonen om de gevoeligheden van vele Papoea's op dit punt te ontzien. De emotionaliteit, die uit deze dualistische positie voortvloeit, en combinatie met de gebrekkige ontwikkeling, spelen vooral in de PAOWA een belangrijke rol (pag. 110). Het zijn vooral de vertegenwoordigers van de generatie, die vlak na de oorlog zijn opleiding ontving, die deze kenmerken vertonen (pag. 39, 40, 69). De mogelijkheid zou zijn te overwegen, om degenen uit deze groep, die daarvoor in aanraking komen, de gelegenheid te geven zich verder te ontwikkelen door studie in Nederland.

4. In het algemeen schijnt voor internationalisering van het Nieuw-Guinea geschil weinig waardering te bestaan, niet inde eerste plaats omdat men geen vertrouwen stelt in de Verenigde Naties, maar omdat men dit voelt als niet voor "vol" aangezien te worden. Er wordt maar een beetje met de Papoea's gespeeld en niet voldoende naar hen geluisterd, zo redeneert men (vgl. pag. 113).
I.v.m. de internationalisatietendens in Nederland en kringen der Verenigde Naties is het daarom van het grootste belang de leidende Papoea's, zodra dit mogelijk is, meer in dit vraagstuk te betrekken.
5. Ik moge tenslotte nog aantekenen, dat dit belangwekkende rapport nog slechts aan UHoogdedelGestrange en de Directeur van Binnenlandse Zaken werd aangeboden.
Gaarne zoude ik, aangezien het hier een dzz. als "Geheim/Persoonlijk" gerubriceerd verslag betreft, mogen vernemen aan welke instanties verdere distributie kan plaatsvinden. Naar het mij voorkomt, zullen de Residenten en Onderafdelingsbestuurders, het Hoofd Bevolkingsvoorlichting, de Procureur-Generaal en het Hoofd Centrale ~~Verspreidings~~ Dienst in het behandelde probleem in hoge mate geïnteresseerd zijn.

De Adviseur voor Bevolkingszaken,

(Dr. J.V. de Bruyn)